

Polacy wobec wojny na Ukrainie

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

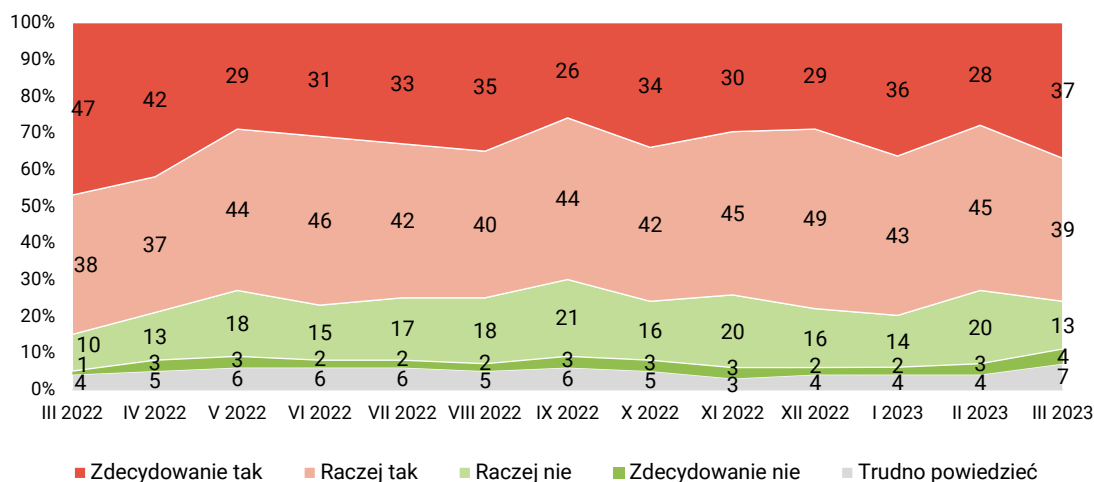
W marcowym badaniu¹, jak co miesiąc, zadaliśmy Polakom pytania dotyczące ich poczucia zagrożenia wojną na Ukrainie, przewidywań odnoszących się do jej rozwoju oraz stosunku do ukraińskich uchodźców. Po raz pierwszy od wielu miesięcy zapytaliśmy też respondentów o ich stosunek do członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej oraz w Sojuszu Północnoatlantyckim.

ROZWÓJ SYTUACJI

Odsetek Polaków mających poczucie, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu ich kraju, wzrósł w marcu o 3 punkty procentowe (76% wobec 73% w lutym). Warto przy tym zaznaczyć, że mniej więcej od roku utrzymuje się on w przedziale 70%–79%, więc obecny wynik mieści się w tym zakresie.

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?



¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (395) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 16 marca 2023 roku na próbie liczącej 993 osoby (w tym: 58,0% metodą CAPI, 24,6% – CATI i 17,4% – CAWI).

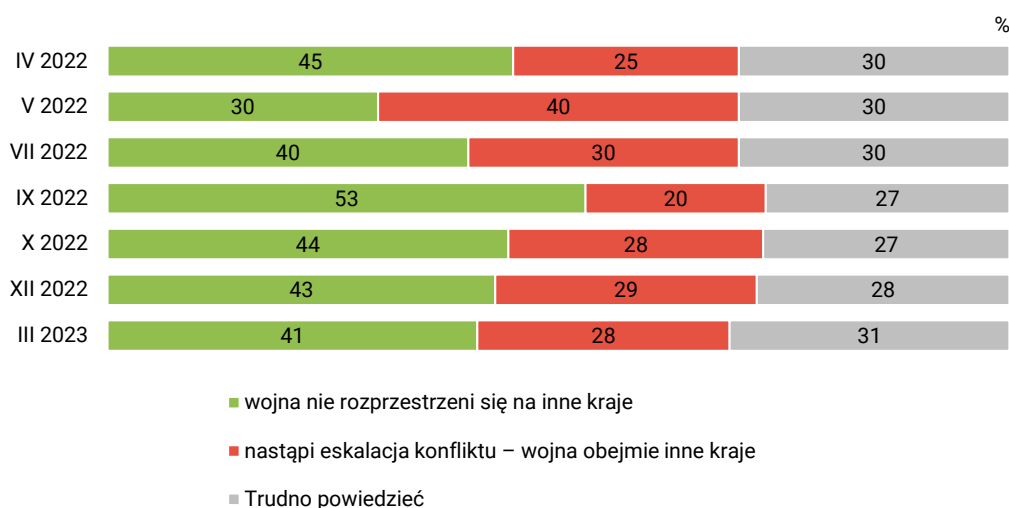
CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa naszego kraju, podobnie jak w poprzednich miesiącach, częściej dostrzegają starsi ankietowani, choć różnice między grupami wiekowymi nie są tym razem tak wyraźne (79% wśród osób w wieku 65 lat lub więcej wobec 71% w grupie 18–24 lata) – zob. tabelę aneksową 1.

Ponownie zapytaliśmy Polaków o to, czy wojna na Ukrainie obejmie też inne kraje. Od początku wojny, w miarę jak zmieniała się sytuacja na froncie, rozkłady odpowiedzi na to pytanie ulegały dynamicznym zmianom. Jednak od października ubiegłego roku wyniki ustabilizowały się – trzy ostatnie pomiary (z października, grudnia i marca) dały zbliżone rezultaty. Dominujące pozostaje przekonanie, że wojna nie rozprzestrzeni się na inne kraje (41% wobec 43% w grudniu), choć więcej niż co czwarty badany jest przeciwnego zdania (28% wobec 29% w grudniu). Z kolei blisko jedna trzecia respondentów nie ma na temat wyrobionej opinii (31% wobec 28% w grudniu).

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem:

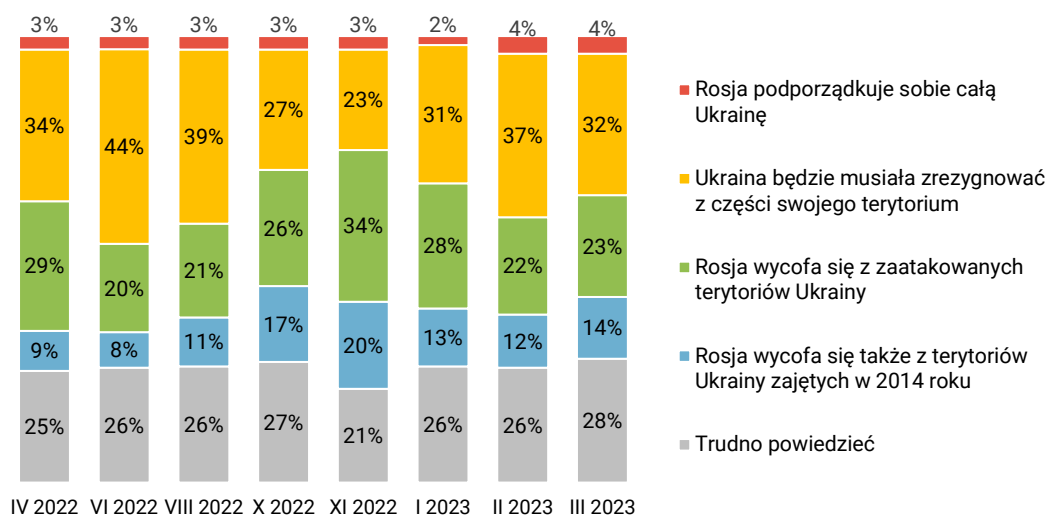


Przekonanie, że wojna nie rozprzestrzeni się na inne kraje, jest nieco częstsze wśród mężczyzn (45% wobec 37% wśród kobiet), mieszkańców większych miejscowości (46% w największych miastach wobec 39% na wsiach), a także wyraźnie częstsze wśród respondentów o wyższych dochodach *per capita* (50% w grupie o najwyższych dochodach wobec 36% wśród badanych o najniższych dochodach) – zob. tabelę aneksową 2.

Obserwowany na początku tego roku wzrost pesymizmu Polaków co do wyniku wojny na Ukrainie uległ w marcu łagodnemu przełamaniu. Przy tym wciąż dominujący pozostaje pogląd, wedle którego Ukraina będzie musiała zrezygnować z części swojego terytorium (32% wobec 37% w lutym), a 4% badanych uważa nawet, że Rosja podporządkuje sobie całą Ukrainę (bez zmian w stosunku do lutego). Jeśli zaś chodzi o prognozy pomyślne dla Ukrainy, to 23% respondentów sądzi, że Rosja wycofa się z terytoriów zaatakowanych od lutego 2022 roku (wobec 22% miesiąc wcześniej), a 14% wierzy, że wycofa się ona również z Krymu (wobec 12% poprzednio).

CBOS

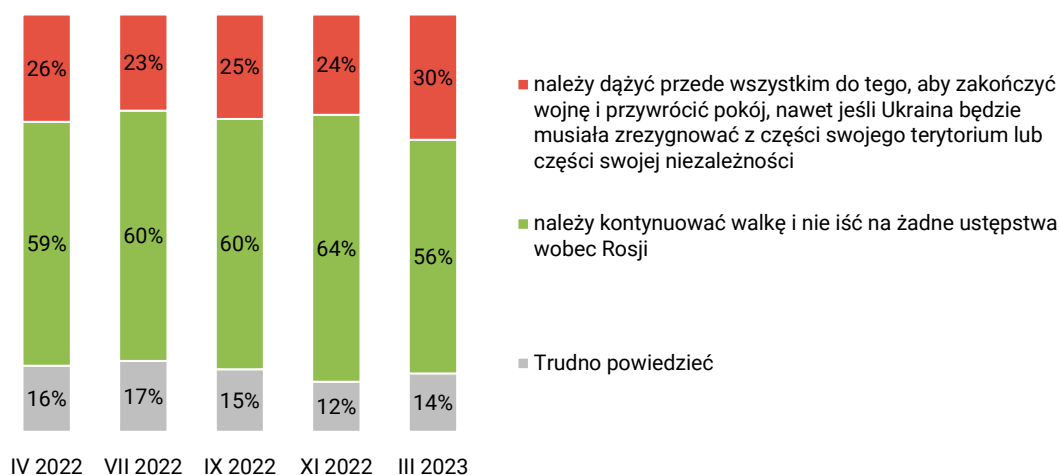
RYS. 3. Jak Pan(i) sądzi, jak zakończy się wojna?



Na największych optymistów, prognozujących wycofanie się Rosjan również z Krymu, ponadprzeciętnie często natrafiamy wśród badanych w grupie wiekowej 55–64 lata (22%, wobec 6% wśród osób w wieku 25–34 lata) oraz praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu (22%, wobec 8% wśród w ogóle niepraktykujących) – zob. tabelę aneksową 3.

Po raz pierwszy wyraźnie wzrósł odsetek Polaków, którzy sądzą, że na Ukrainie należy dążyć przede wszystkim do przywrócenia pokoju, nawet za cenę terytorialnych i politycznych ustępstw wobec Rosji (30%, wzrost o 6 punktów względem ostatniego pomiaru z listopada). Przy tym wciąż większość badanych pozostaje przeciwnego zdania i uważa, że należy kontynuować walkę i nie iść na żadne ustępstwa (56%, spadek o 8 punktów względem listopada).

RYS. 4. Czy Pana(i) zdaniem:



Zwolenników dążenia do pokoju nawet za cenę ustępstw wobec Rosji spotykamy ponadprzeciętnie często wśród kobiet (37% wobec 22% wśród mężczyzn), w grupie wiekowej 25-34 lata (37%), wśród osób gorzej oceniających swoją sytuację materialną (44% wśród oceniających ją jako złą wobec 27% wśród oceniających ją jako dobrą) oraz wyznających poglądy centrowe (37%) – zob. tabelę aneksową 4. Spośród elektoratów wyróżniają się pod tym względem wyborcy Konfederacji Wolność i Niepodległość (37%). Z kolei przeciwnego zdania są najczęściej zwolennicy Koalicji Obywatelskiej (74% z nich uważa, że walkę należy kontynuować i nie iść na żadne ustępstwa wobec Rosji).

TABELA 1

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, Pan(i) zdaniem:		
	należy dążyć przede wszystkim do tego, aby zakończyć wojnę i przywrócić pokój, nawet jeśli Ukraina będzie musiała zrezygnować z części swojego terytorium lub części swojej niezależności	należy kontynuować walkę i nie iść na żadne ustępstwa wobec Rosji	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Konfederacja WiN*	37	42	21
Prawo i Sprawiedliwość	29	61	10
Polska 2050 Szymona Hołowni*	27	67	6
Lewica*	22	59	19
Koalicja Obywatelska	19	74	7

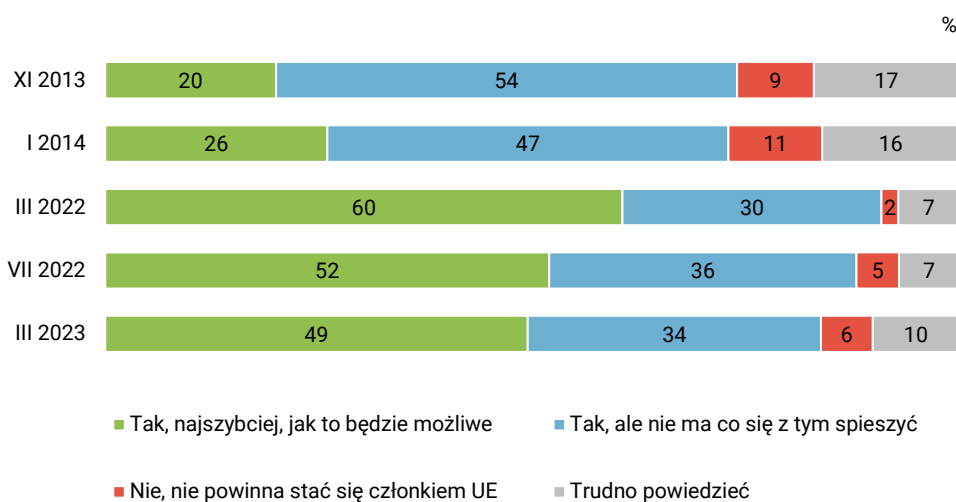
* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu w badanej próbie

UKRAINA CZĘŚCIĄ ZACHODU

Chociaż wstąpienie Ukrainy do Unii Europejskiej wciąż popiera zdecydowana większość Polaków (83%), to obecny wynik jest zauważalnie niższy od zarejestrowanego poprzednio (88% w lipcu), czy tym bardziej od rekordowego wyniku z pierwszych tygodni po wybuchu wojny (wówczas poparcie sięgnęło 90%). Aktualnie około połowa Polaków twierdzi, że Ukrainę należałoby przyjąć do UE jak najszybciej (49%), a co trzeci badany co prawda wyraża poparcie dla jej akcesji, ale uważa, że nie trzeba się z nią spieszyć (34%). Tylko 6% respondentów jest przeciwnych wstąpieniu Ukrainy do Unii, a 10% nie ma na ten temat zdania. Warto przypomnieć, że to pytanie zadawaliśmy jeszcze przed wybuchem wojny dwukrotnie: w listopadzie 2013 roku, kiedy planowano podpisanie umowy stowarzyszeniowej między Ukrainą a Unią, oraz w styczniu 2014 roku, gdy Wiktor Janukowycz jej nie podpisał. Poparcie Polaków dla członkostwa wschodniego sąsiada w UE było wtedy wyraźnie słabsze, choć wciąż większościowe.

CBOS

RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w przyszłości Ukraina powinna stać się członkiem Unii Europejskiej?



Za przyjęciem Ukrainy do Unii tak szybko, jak to tylko możliwe ponadprzeciętnie często opowiadają się starsi badani (57% wśród najstarszych respondentów wobec 33% wśród najmłodszych) oraz osoby gorzej wykształcone (57% w grupie pytanym z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 48% w grupie z wykształceniem wyższym) – zob. tabelę aneksową 5. Spośród elektoratów wyróżniają się pod tym względem sympatycy Koalicji Obywatelskiej (61%). Z kolei na głosy sprzeciwu (12%) natrafiamy najczęściej w elektoracie Konfederacji, choć mimo wszystko większość jej wyborców również popiera przyjęcie Ukrainy do UE.

TABELA 2

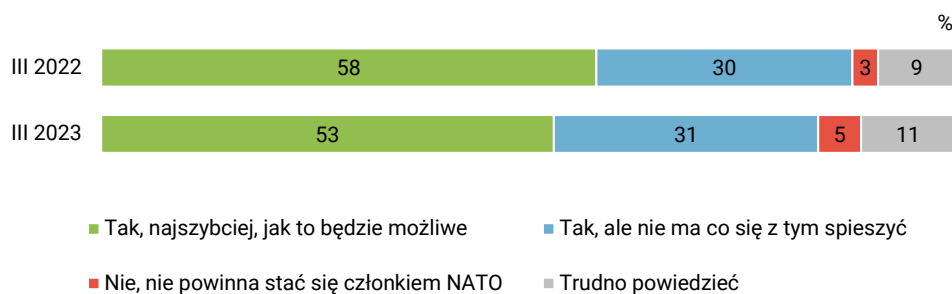
Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w przyszłości Ukraina powinna stać się członkiem Unii Europejskiej?			
	Tak, najszybciej, jak to będzie możliwe	Tak, ale nie ma się co z tym spieszyć	Nie, nie powinna stać się członkiem UE	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	61	34	4	1
Prawo i Sprawiedliwość	57	32	5	6
Polska 2050 Szymona Hołowni*	50	41	7	2
Lewica*	48	52	0	0
Konfederacja WiN*	27	39	12	22

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu w badanej próbie

Niemal identyczny odsetek Polaków popiera przyjęcie Ukrainy do Sojuszu Północnoatlantyckiego (84%), co także stanowi pewien spadek w stosunku do naszego ostatniego pomiaru z pierwszych tygodni wojny (wówczas wynosił on 88%). Jak najszybszą akcesję do NATO, podobnie jak w przypadku przystąpienia Ukrainy do Unii, popiera około połowa badanych (53%), a jedna trzecia uważa, że nie należy się z tym spieszyć (31%). Warto zaznaczyć, że również na długo przed wojną pomysł rozszerzenia Sojuszu na Ukrainę spotykał się z aprobatą Polaków. Po szczycie NATO zorganizowanym w 2008 roku w Bukareszcie, na którym dyskutowano nad taką możliwością, 67% badanych uznało, że przyłączenie Ukrainy do Sojuszu leżałoby w interesie naszego kraju².

CBOS

RYS. 6. Czy, Pana(i) zdaniem, w przyszłości Ukraina powinna stać się członkiem NATO?



Jak najszybsze przyłączenie Ukrainy do NATO, tak jak w przypadku wstąpienia do UE, częściej popierają osoby starsze (64% w grupie wiekowej 55-64 lata wobec 45% w grupie wiekowej 18-24 lata) – zob. tabelę aneksową 6. Wśród elektoratów wyróżniają się pod tym względem wyborcy Lewicy (70%). Ponownie głosy sprzeciwu najczęściej pojawiają się wśród zwolenników Konfederacji (14%),

² Zob. komunikat CBOS „Czy rozszerzenie NATO na wschód jest w interesie Polski?”, kwiecień 2008 (oprac. M. Strzeszewski).

jednak większość z nich popiera przyjęcie Ukrainy do NATO. Do wyników tych elektoratów należy podchodzić z pewną ostrożnością ze względu na ich małą liczebność w badanej próbie.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w przyszłości Ukraina powinna stać się członkiem NATO?			
	Tak, najszybciej, jak to będzie możliwe	Tak, ale nie ma się co z tym spieszyć	Nie, nie powinna stać się członkiem NATO	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Lewica*	70	26	4	0
Prawo i Sprawiedliwość	61	28	3	8
Koalicja Obywatelska	60	31	4	5
Polska 2050 Szymona Hołowni*	54	37	9	0
Konfederacja WiN*	34	34	14	18

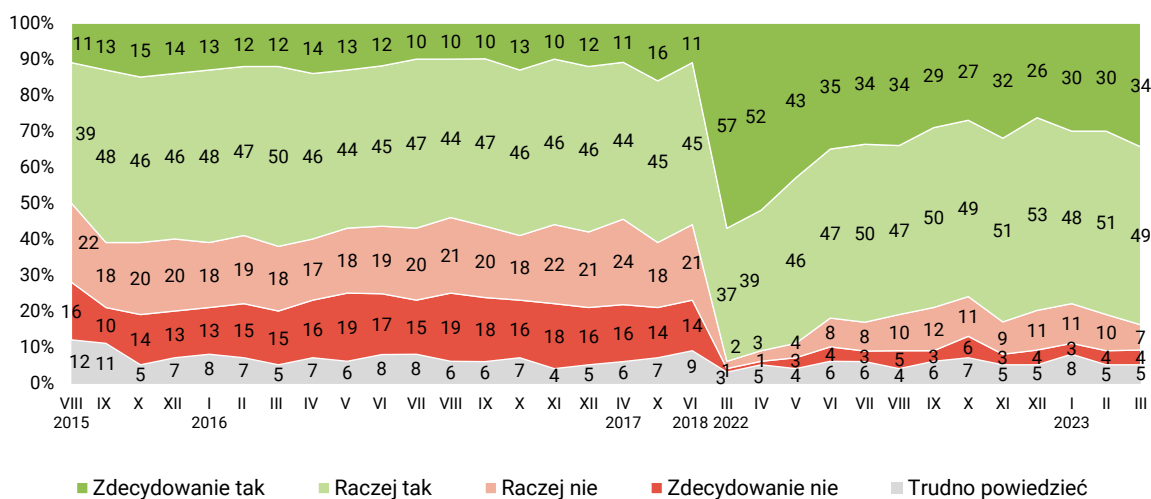
* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu w badanej próbie

POMOC DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

Nieziemiennie zdecydowana większość Polaków (83%, wzrost o 2 punkty względem poprzedniego pomiaru) popiera przyjmowanie ukraińskich uchodźców przez nasz kraj. Odsetek ten od czerwca 2022 roku pozostaje względnie stabilny i utrzymuje się w okolicach 80%. Jeden na dziewięciu badanych (11%, spadek o 3 punkty) jest temu przeciwny.

CBOS

RYS. 7. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

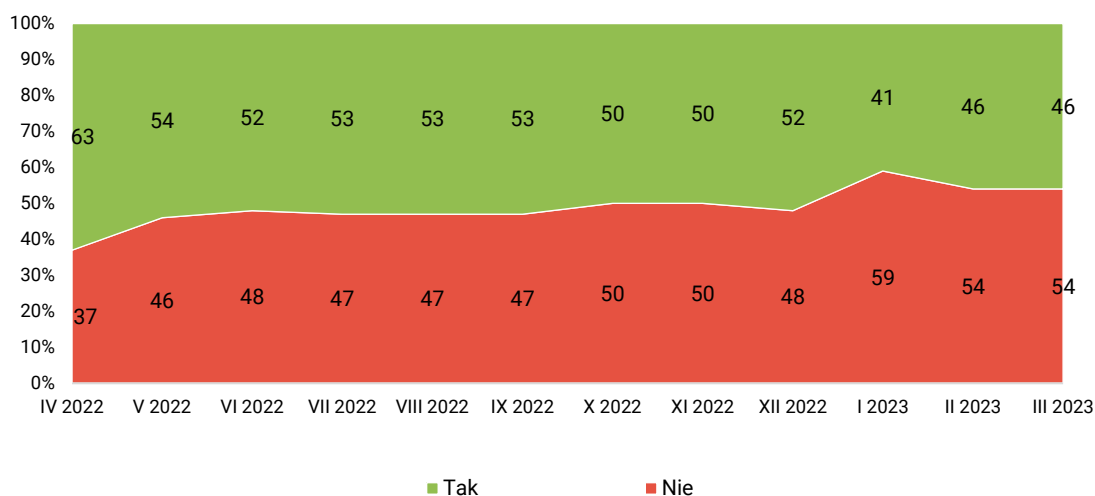


W będącej w mniejszości grupie sprzeciwiającej się przyjmowaniu ukraińskich uchodźców częściej natrafiamy na młodszych badanych (15% wśród respondentów w wieku 25–34 lata wobec 7% w grupie powyżej 64 roku życia), źle oceniających swoją sytuację materialną (27%) i identyfikujących się z poglądami centrowymi bądź niemających sprecyzowanych preferencji politycznych (po 15% w obu tych grupach wobec 8%, zarówno na lewicy, jak i na prawicy). Spośród grup społeczno-zawodowych sprzeciw wobec przyjmowania uchodźców wyrażają wyjątkowo często robotnicy wykwalifikowani (25%), pracownicy usług (18%), renciści (18%) oraz robotnicy niewykwalifikowani (17%) – zob. tabelę aneksową 7.

Odsetek deklaracji niesienia pomocy uchodźcom z Ukrainy nie zmienił się od poprzedniego pomiaru (46%), zatem wciąż utrzymuje się na poziomie nieco niższym od zeszłorocznych wyników, które nie schodziły nigdy poniżej progu 50%. Ogólny spadek należy prawdopodobnie wiązać z inflacją i pogarszającą się sytuacją materialną wielu gospodarstw domowych, jako że sam stosunek respondentów do przyjmowania ukraińskich uchodźców i udzielania im pomocy nie uległ większym zmianom.

CBOS

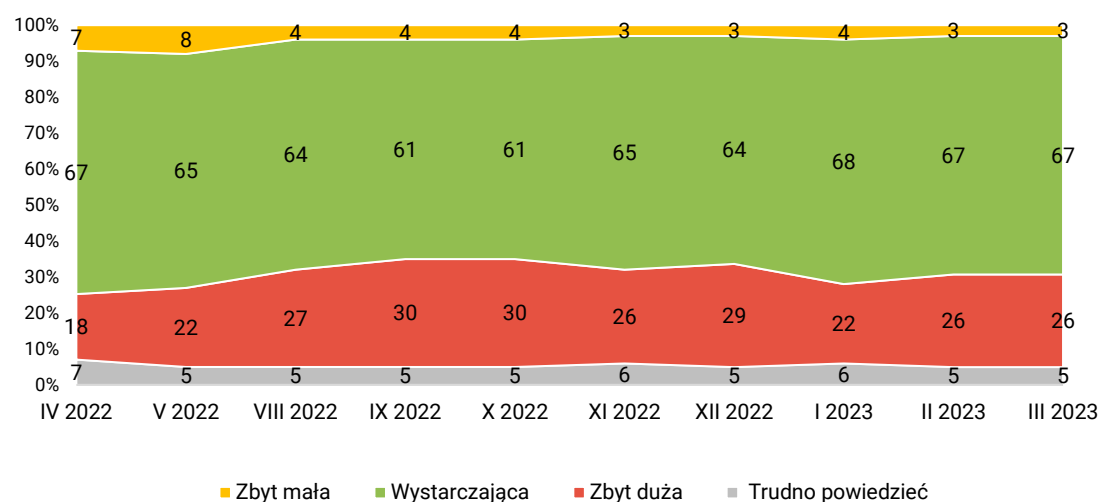
RYS. 8. Czy Pan(i) sam(a) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego dobrowolnie i nieodpłatnie pomaga uchodźcom z Ukrainy?



Pomocy uchodźcom częściej udzielają starsi badani (52% w grupie wiekowej 55–64 lata wobec 39% wśród respondentów w wieku 18–24 lata), lepiej wykształceni (57% wśród osób z wykształceniem wyższym wobec 31% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym), a także lepiej oceniający swoje warunki materialne (51% wśród oceniających je jako dobre wobec 24% wśród oceniających je jako złe) – zob. tabelę aneksową 8.

Również oceny pomocy oferowanej przez Polskę uchodźcom z Ukrainy nie uległy od poprzedniego pomiaru żadnym zmianom. Większość Polaków (67%) wciąż uważa, że pomoc ta jest wystarczająca, a co czwarty badany (26%) sądzi, że jest ona zbyt duża.

RYS. 9. Czy, Pana(i) zdaniem, pomoc, którą nasz kraj oferuje uchodźcom z Ukrainy, jest:



Pomoc udzielaną ukraińskim uchodźcom za zbyt dużą ponadprzeciętnie często uznają badani w grupie wiekowej 25–34 lata (33%), osoby o najniższych dochodach *per capita* (34%) oraz oceniające swoje warunki materialne jako złe (43% wobec 22% wśród określających je jako dobre) – zob. tabelę aneksową 9.

Nadal zdecydowana większość badanych uważa, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski, przy czym dominuje przekonanie, że nie rozprzestrzeni się ona na inne kraje. Zbliżone odsetki ankietowanych przewidują zarówno pomyślne, jak i niepomyślne dla Ukrainy zakończenie konfliktu. Zwiększył się udział popierających dążenie do pokoju na Ukrainie nawet za cenę ustępstw terytorialnych lub politycznych wobec Rosji, ale wciąż wyraźnie przeważają głosy opowiadające się za kontynuowaniem działań. Ogromna większość Polaków popiera przyjęcie Ukrainy do UE i do NATO, choć poparcie to jest już trochę mniejsze niż w pierwszych tygodniach wojny.

Niezmiennie przeważająca część respondentów opowiada się za przyjmowaniem przez nasz kraj ukraińskich uchodźców, chociaż w porównaniu z zeszłym rokiem spadł nieco odsetek deklarujących, że oni sami lub członkowie ich gospodarstw domowych udzielają im pomocy. W dalszym ciągu dominujące jest przekonanie, że pomoc oferowana przez nasz kraj uchodźcom z Ukrainy jest wystarczająca.

Opracował

Jonathan Scovil